

Mottagare

Tekniska nämnden

Hushållens och företagens avgifter på ÅVC

Förslag till beslut

Tekniska nämnden, trots vad som anges i 2.3.6 Avfallstaxan, bemyndigar förvaltningen att under resten av 2025 bedriva projekt om avgiftsfrihet vid återvinningscentraler för hushåll för lämning av samtliga fraktioner av utsorterat avfall. Avgiftsbortfallet finansieras av grundavgiften till avfallstaxan.

Sammanfattning

Hushållen och företagen betalar idag för sina besök på återvinningscentralerna (ÅVC). Hanteringen har finansierat ersättningen för behandling av avfallet som lämnats in på ÅVC. 2023 infördes nya regler, där bygg- och rivningsavfall från *icke yrkesmässig verksamhet* gick över till kommunernas ansvar. Innan dess var det enbart avfall från mindre underhållsarbeten och reparationer i bostaden som ingick i det kommunala ansvaret. Priserna på ÅVC justerades därefter ner och intäkterna minskade med cirka 1 600 tkr under 2024. Detta kunde kompenseras till stora delar av att driften av ÅVC utfördes i egen regi och skillnaden med lägre driftkostnad och lägre intäkter tog ut varandra. Ett huvudmål med att driva detta projekt är att öka hushållens möjligheter att lämna på ÅVC utan att betala en avgift och att det blir tydligt för samtliga hushåll att det är fritt att lämna sitt avfall på ÅVC. När avfallet kommit in på ÅVC kommer det att hanteras med den bästa tillgängliga teknik som finns idag. Det finns annars en risk att avfall inte kommer till ÅVC och kanske även förbränns på den egna tomten, vilket påverkar närmiljön med de mycket giftiga ämnena dioxiner.

Kommunerna har inte ansvar för det avfall som uppkommer i yrkesmässig verksamhet. När avfallsavdelningen granskat betalningarna som gjorts på ÅVC under 2024 visar det sig att enbart 4,3 %, 928 stycken av totalt 21 790 betalningar, kom från företag, resterande 92,6 % (20 173 st) var från hushåll och från allmännyttiga föreningar (3,2%). Av intäkterna på ÅVC utgör verksamheternas andel 32% av 2 miljoner kronor exkl. moms på ÅVC. Avfallsavdelningen är därför nödtvungen att utreda varför det finns en så låg andel av verksamheter som lämnar sitt avfall på ÅVC eller om det kan behövas andra sätt för att komma tillrätta verksamheternas betalningar innan priset på ÅVC justeras.

Ärendet har beretts i Avfallsberedningen 2025-01-30.

Bedömning

Enligt 2.3.6 avfallstaxan står det att hushållen ska betala en avgift för avlämnande av hushållsavfall. Under 2025 kommer avfallstaxan att göras om för att anpassas till den fastighetsnära insamlingen som införs 2026. För att utreda om en avgiftsfrihet för hushållen kan medföra en högre grad av återvinning och till vilken kostnad, föreslås det att drivas som ett projekt under 2025 för att se om vad resultatet blir, då det i dagsläget enbart är en uppskattning av intäkterna från hushållens besök på ÅVC och kostnaderna för behandling. Faller projektet väl ut kan detta införas permanent i avfallstaxan för 2026. Förändring av avfallstaxan kan enbart beslutas av regionfullmäktige efter att det behandlats i den tekniska nämnden och i regionstyrelsen.

Ekonomiskt perspektiv - Intäkterna på ÅVC kommer att minska under 2025. Kalkylerat underskott för avfallsavdelningen är ungefär 2 600 tkr för 2025. Detta finansieras av grundavgiften i avfallstaxan, som under 2023 och 2024 haft ett årligt överskott. Överskottet är en skuld från Region Gotlands till avfallsabonnenterna, denna kan justeras genom insatser av denna typ, eller som en dämpning av förväntade höjningar av avfallstaxan, t.ex. kostnaderna för fastighetsnära insamling som börjar gälla från 2026. Under 2025 kommer inte avfallstaxan höjas på grund av detta projekt.

Barn och genusperspektiv - Projektet syftar till att öka hushållens möjligheter att lämna avfall på ÅVC. Det innebär att hushållen utan extra avgifter kan lämna sitt avfall och bidra till en hållbar framtid, utifrån generationsperspektivet.

Landsbygdsperspektiv - Hela Gotland omfattas av detta beslut oavsett om det är glesbygd eller tätort.

Miljö- och klimatperspektiv - Förhoppningsvis kommer detta projekt leda till att mer avfall lämnas på ÅVC och inte eldas vid fastigheterna, trots att det är förbjudet. Eldning av avfall och speciellt plastavfall medför att dioxiner släpps ut till omgivningen. Dioxiner är fettlösliga och mycket giftiga ämnen, som är långlivade och kan lagras i marken och spridas vidare i närmiljön.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse teknikförvaltningen daterad 2025-06-10
Avfallstaxa 2020-12-14, reviderad 2023-12-11.
Mottagningsavgifter för verksamhetsavfall, 2020-03-01
Utskrift från Naturvårdsverkets hemsida - om dioxiner, 2024-12-12
Minnesanteckningar avfallsberedning 250130

Teknikförvaltningen

Patric Ramberg
Teknisk direktör